

PRON.: *salém*, a Alcoi, 1935; *Salèm* (MGadea, T. del Xè i, 14,39).

MENCIONS ANT. En el *Rept.* «*Abdisçalem*» alqueria de la vall d'Albaida, term. de *Carbonera* (Bof., 344), terme dins el qual inclou també les alqueries *Elcaba*, *Vibanaya* i *Oto* [Otos, 6 k. O. de Salem]; 1279: alqueries de *Çalem* i *Binixer* (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA II*, 731).¹

Abdessalem és, en efecte, NP ben conegut entre els sarraïns valencians: p. ex., hi ha dades biogràfiques,¹⁰ en la *Tekmila* d'Abenalabbar, d'un '*Abu l-Qâsim ben Abd as-salâm* (n.º 2185).² Es tracta, doncs, d'una mutilació ben explicable d'aquest, sobretot si tenim present que del que s'ha parlat, encara més que de Salem, és de la *Foia de Salem*, nom de tota la petita vall que forma amb el *Râfol de Salem* i fins *Rugat* etc. En les dades que dona SSiv., pp. 379 i 232, fins a l'a. 1604, del que es parla sempre és d'«església de la *Foia de Salems*». Fònicament això sona igual que *Foi(a) Adessalem*, mal analitzat.

Chabàs, en les seves il·lustracions del *Rept.*, explica: «Carbonera en el Valle Albaida, el term. de *Rugat* estava immediat» (Bof., 343, 344); «entre Carbonera i Callosa estava *Alguar*» (Bof., 479, 420, 421) (no cal acabar d' aclarir si aquest *Alguar* és *Laguar* o un *Algar* o riu *Algar*). En els censos *Salem* amb 22, 25, 44 i 50 cases de moriscos, segons els dels anys 1563, '72, 1602 i 1609 (Lapeyre, 38; *Salem* en Reglà, p. 117).

HOMÒNIMS I PARÒNIMS. Cognom *Salem* a Mañacor (BDLC xiv, 181); *Sa Teulera d'En Salèm*, te. Artà, afores del poble, quarter 2 (xli, 191.10).

De Xixona, Giner March em comunicava com nom d'una pda. munt. «el *Pla de Salèm*» (n.º 8) però temo que hi hagi fet confusió, perquè era desconegut al meu inf. d'allí (a. 1964) i el que hi ha a Xixona és *Silim*, pda. que ell m'indicava també (n.º 106), i aquesta fou confirmada pel meu inf. (xxxv, 93.18).

Tot plegat, però, pertany a una arrel àrabiga molt productiva en noms comuns i de persona (12 en Hess, 30a), entre ells *sâlim*: segons tots els col·lectors, d'Àrabia, Egipte (Littmann, 85) i Algèria: pron. *sêlim*, i sormès a la metafoia cat., com *sinia*, *siquia* etc.

En alguns llocs la -m de *sîlim* pron. -n, s'elimina: a la Vall de Gallinera el nom del llogaret de *Lagissili* (xxxiii, 123.1): ens diu Cavanilles (II, 152) que el troba escrit *Benicilim* en un ms. vell de l'esgl. de Benicivà (n. 1 i 2). És el mateix nom que ha donat el cast. *Medinaceli*. Segons SSiv., aquell agre. d'Alpatró tenia 18 cases de moriscos en el S. xvi. 15 mor. segons el cens de 1563, 20 el del 1602 (Lapeyre, p. 44).

Can Silis poss. mall. te. Maria (xli, 34.21, Masc.).

Una altra forma de la mateixa arrel és *Salim* que ens consta a Aràbia i Àfrica per les mateixes fonts; i també a Espanya, p. ex. *Muhammad Ben as-Salim*, en la Hist. dels Jutges de Còrdova del Hoşanî (p. 102 del text ar.). D'aquí *Benissalim*, pda. de Tàrbena (xxxiii, 173.12). Vall de *Salim* a Ascó (xiii, 67.17) potser disfressa d'un nom àr. *şad-es-salim* o *bâb es-salim* (*şad* 'riu, vell', *bâb* 'porta'). A Bèlgida tenim notícia per

SSiv. d'un despoblat *Benisulem*, que deu venir del diminutiu àrab *şulâşim* (Hess, 30), amb fem. *Sulaima* a Egipte (Littmann, 85).

De l'abstracte *salâm*, -âma 'salvació': *La Salèma*, pda. de Bèlgida (xxxii, 134.4); *Corral de la Salèma*, a Fageca (xxxv, 61.22).

BINISALEM, l'important poble mallorquí, del qual ja hem dit tot el que importava en el vol. I, 248-9, i ara es pot corroborar amb el que diem ací sobre els noms continentals d'aquesta família àrabiga. *Quadrado* (*Conq. de Mall.*, p. 130): diu que d'aquesta part, que no figura en el *Rept.*, tocà al Vescomte de Bearn «l'alqueria de *Rubines* de 15 jovades, limitrofa d'una altra anomenada *Binisalem*». En doc. de 1369: «quosdam populatores loci de *Binisalem* --- quod eccl., que ab antiquo --- est in dicta parr. de *Robines*, penitus dirrueretur --- et poneretur in dicto loco de *Venisalem* et vocaretur eccl. de *Benissalem* et non de *Rubines*» (BSAL III, 284a).

Beni-Salema, despoblat morisc al peu del castell de Bairén, te. St. Joan de Gandia. Segons Escolano, és on queda la «Alberca Bençalema», cf. el morisc *Meham Çalema*, a Gandia, a. 1391 (Camarena, *Docs.*, p. 61).

¹ En J. Roig, *Spill*, 11751, no és *Salem* sinó usat abusivament per 'Jerusalem'. — ² També a Algèria *Abd es-Salâm* (GGAlg.). Probablement 'servent de la Salvació'.

-*SalemBini(s)*~, supra i V. vol. I, 248-249 *Salendit(n)*, V. *Alendir Salenques*, V. *Salanca Salentill*, V. *Sallent*

SALENYS

Nom d'una font mineral (dita La Font Picant), una riera i el veïnat que hi ha crescut a l'entorn, al Baix Empordà, prop de Bell-lloc, te. Sta. Cristina d'Aro (uns 5 k. NNO. de St. Feliu de Guixols). Bell-lloc apareix (denominat amb un sinònim evidentment deturpat pels copistes) el 1362 en la traducció del *Llibre Verd* del bisbat (Alsus, *Nom.*, 106). El fet de tractar-se d'unes aigües minerals podria suggerir un derivat de *sal*, però ho rebutgem perquè SALINUS (o *SALINEUS) té i llarga que no explicaria la e.

El que s'ha llegit en el ms. és «Par. Ste. Marie de Pulcro Loco, cognominato de *Silafanis*», amb variant *Silafams*; com que és evident i no sols per aquesta vacil·lació, que hi ha lletres de mal llegir i corrupció de còpia, és lícit suggerir una forta correcció en *Silignis* o *Salignis*, que seria una dada antiga del nom de *Salenys*, conforme a la versemblant etimologia SALIGNOS o *rivos salignos* 'riuets marginats de salzes'; de l'adj. *salignus* 'propri dels salzes' usat per Cató, *salignèus*, per Columella i Vitruvi (*DECat VII*, 638b42); d'on ve també *Saleignes*, mun. del dept. Charente Inférieure, que és prop d'Aunay, a l'estuari del riu Charente; *Saleny* cognom que *AlcM* no troba més que a Gironella, però era més estès, i ja antic, car un A. *Saleny* i un P.